

sestnik napravi; v tej juterni je zabeleženo in zaznamovano celo premoženje, s katerim mladi posestnik začinja gospodariti; zaznamovane so tudi vsa bremena, koje bode imel nositi in trpeti. Do sedajnih časov so vsa taka velevažna pisma v strankam popolnoma nerazumljivem nemškem jeziku pisana bila.

Kaj se pa je s tem doseglo, in kaki sad je rodila ta nam neugodna nemška pisarija? Nasledki teh napak niso bili samo neugodni, temuč tudi žali Bog v mnogoterih in mnogoterih slučajih zelo pogubljivi; recimo ta slučaj: En posestnik prepoda svoje posestvo svojemu sinu, kateri se hoče ravnokar oženiti; prepodajatelj si razun gotovih denarjev to in drugo izgovori in stranke grejo k notarju, da naredijo juterno, oziroma prepodajno pismo.

Tam slovenska stranka izrazi željo. Nemški škric napiše in prebere potem to Slovencu nerazumljivo pisarijo. Sedaj k temu vsi prikimavljajo, ali nikdo ne vé kaj je zapisano.

No stranka ima v rokah juterno, oziroma nagodbo, katere ne razume in podobna je one-mu bedaku, koji ne zna brati, ne pisati, v cerkvi iz čiste gizde z molitvenih bukvic pobožno moli, bukvice pa narobe drži.

Na take nerazumljiva pisma sledijo potem tožbe, ker ta pravi, da si je to in ono izgovoril, oni pa trdi, da so mu tisti in tisti gospod rekli, ka zahtevanje krivično, ker juterna, itd. pre drugače pravi. Sad vsega tega je potem prepri in tožbovanje, nasledno pa siromaštvo.

Mi ne bomo več v temi za pravico hodili, temuč klicali bomo od sedaj odločno: Gospodje priseženi c. kr. notarji, mi hočemo od Vas slovenske juterne, nagodbe itd., ker imamo pravico, to po cesarski postavi tirjati!

Kateri bode se pa sedaj takemu naravnemu in pravičnemu zahtevanju zoperstavljal, ta je naš nasprotnik in mi bomo se potrudili k drugemu gospodu, koji je naš prijatelj, saj bode ta tudi naš gotov denar vzel.

Nam so sledeči gospodje notarji znani, kateri slovenska pisma delajo: v Mariboru dr. Franc Radaj, v Celji Lovro Baš, v Sevnici Makso Veršec, v Šoštanji Kačič, v Ptujci Ivan Schönwetter, v Ormoži dr. Ivan Gersak, v Ljutomeru Anton Šlamberger, katere gorko priporočamo.

A. G.

Gospodarske stvari.

Nekaj o hranjevanji sadja.

Ljudje semtertje tožijo: „letos ne velja sadje nič, o božiči bila so moja najlepša jabelka uže nagnjita“. Drugi tarnja: „moje sadje je uže velo in suho“. Tretji mrmra: „moje sadje se je navzelo neprijetnega okusa, nihče ga ne kupi“.

Tako bodo ljudje vsako leto toževali, če se ne poboljšajo in popustijo nekatere stare navade ter popremejo novega načina sadje hranjevati. Ta način je zelo priprost, kakor bi ga natura sama bila zaukazala. Najprvo je, da sadje o pravem času, potrgamo. Zastonj je sveži sad hranjevati, če pa ni dozorel. Nezreli sad začne kmalu v peških gnjiti, postane vel in se skrči v majhen klopčič. Na dalje moramo sadje opazno trgati, najbolje z roko. Res je, nekaterim trdnim zimskim jabelkom ne škoduje. Drugače pa je zastran žlahtnih, sočnatih jabelk in grušek. Tem škoduje najmanjše obtolčenje. Na najneznatnejšoj rani, katere še s prostim očesom ne opazimo, začne goba rasti t. j. gnjiti.

Zatem treba sad lepo razvrstiti in vsa slabejša, po črvih navrtana jabelka itd. odbrati ter jih pustimo 14 dni izhlapiti se. Zatem še le spravimo jih v shrambo, ki je največje važnosti pri vsem delu. Shramba bodi le srednje suha ter v njej enomerna temperatura 1—5° Reaumur. Zakaj nam jabelka v hišah ne ostanejo dolgo čvrsta? Prav zato ne, ker so hiše ali sobe ali presušne ali pretople ali se temperatura v njih prepogosto izpremenjava; kajti v presušnih sobah sad prehitro vel postane in se skrči, v pretoplih rado gnjije in tretjem slučaju zmrzne. Veliko bolje shrambe za sad so kleti, zlasti če so dovolj globoke in če je dno pesek ali ilovica, ki vode ne prepušča.

Sedaj moramo še skrbeti, da ne bode v kleti pretoplo, premokro in nobenega prepiha; kajti te tri reči so največ krive, da se tudi v kleteh sad ne drži. Tudi drugih takšnih rečij, ki na gnjilobo delujejo, ne smemo v kleti trpeti. Niso pa sadjarji vsi enih mislij, je li v kleti bolje sad prosto po deskah razdevati ali v sode vložiti. Na deskah razloženo sadje zamoremo vsaki čas pregledovati in gnjili sadež odbirati. V sodih pa se dalje drži sadež, ker je uplivanje svetlobe in zraka precej zabranjeno.

Kdor po razloženem načinu ravna, ta bo sadje skoraj celo leto obranil sveže in sočnato ali za domačo porabo ali za prodavanje. Tako pričaka ceno, ki je dva- tri- petkrat večja od one jeseni. Marsikateri sadjar, ki se je modro držal razloženega načina sadje hranjevati, je sčasoma postal bogat mož.

Fail.

Brinove jagode.

Take bi ne smele v nobenem gospodarstvu manjkati, kajti so v mnogih boleznih preizvrstno zdravilo. V prvi vrsti ženejo prav močno na vodo in pri tem nikdar ne škodujejo. Zato se prav dobro kot zdravilo dajo rabiti v vseh vnjetjih na mehuru ali pa v primerljajih, v kterih se voda v prepičli meri izločuje. Včasih se izločuje gosta in sprejemajoča se voda in tudi v tem primerljaju so brinove jagode dobro

zdravilo. Ako bolena živina le s težavo vodo spušča, jej dostikrat brinove jagode polajšavo prinesejo. Pa ne samo na scala brinove jagode blagodejno vplivajo, sploh delujejo dražljivo na žlezne kože po celem truplu, zato se dajo tudi pri vseh katarih po dihalnih in pljučnih boleznih dobro porabiti. Tudi na prebavne organe dobro delujejo in druga zdravila v njihovi moči podpirajo. S fenheljnom in kumino pomešane dajejo štupe, ki živini veselje do jedi in pijači budi in oživlja. Odraščenemu govedu se sme po 30—60 gramov te štupe po trikrat na dan najbolje na krmo potrošene ali pa v svaljkah podati.

Kako vzrejati mlada teleta?

Pri vzrejevanji mlade goveje živine se go-dijo še mnoge napačnosti, ki so dobremu vspehu srečne vzreje zelo na kvar. Marsikteri gove-darji puščajo teleta le 4 k večemu 6 do 8 ted-nov pri materi sesati, potem jih odstavijo in z drugo krmo in nekoliko zrnjem hranijo. Že-lodec mladih živinčet pa še ni sposoben trdo hrano popolnoma prekuhati in prebaviti; zato se pa potem ni čuditi, če teletom mlečno meso s kosti pade in večidel telet skumra in skuštra. Skumrano tele pa se nikdar več popolnoma ne popravi in zaostane daleč za svojo pravo vred-nostijo, katero je po plemenu dobilo. V mnogih slučajih napade teleta tudi driska, ki včasih dolgo trpi in mnogo lepih živinčet vgonobi.

Ako govedar pa za to skrbi, da se teletu mlečno meso ohrani, tako se bode le redko-kedaj primerilo, da se mora tele zaklati. Mleko je v prvi vrsti teletovo, tako je to po naravi vstvarjeno. Krava ne postane zaradi človeka novodojbna. Zakaj pa mlada praseta z vsem, kar je le koli pri rokah, gospodinje hranijo? Ali telečeje meso ni toliko vredno, ko prasečje? V prejšnjih časih, ki je meso še dober kup bilo, in živinoreja še ni imela tolike veljave, kakor dan današnji, se je še smelo nekoliko bolj ne-marno v teletoreji postopati ali danas to ne gre več.

Teletom se ravno ne sme preveč mleka puščati — preveč tudi ni dobro — ali toliko se ga jim mora pustiti, da v rasti in razvitku napredujejo. S 6—8 tedni se smejo od matere proč vzeti, mora se jim še skozi nekoliko časa kravjega mleka od vimena v golidi piti dajati, dokler da so blizo četrta leta stari. To ni no-bena pretirana potrata, kajti potrošeno mleko nam teleta v obilni meri povrnejo. Od četrtega tedna se jim sme tudi že nekoliko suhe mrve pokladati; žlahtno, dobro seno, nekoliko zdrob-ljenega ovsa, lanene prge in pivinih tropin. To je najprimernejša krma za mlada teleta. Po pivinih tropinah ali trebarjih le redkokdaj teleta drisko dobijo, jih dobro redijo in so sploh za teleta vse priporočbe vredni. Ko bi pa ven-

dar le driska pritisnila, se mora skrbeti, da se jim brž ko brž ustavi, kajti nobeno tele ne raste več, brž ko ga driska napade. S pri-prostimi domačimi zdravili se s početka da ve-liko pomagati. Tako jim vsak dan novo zlezeno jajce, kavina žličica ribane krede, ali žlica po-vodene moke velikokrat popolnoma pomaga.

Jedna prvih potreb pa vspešne vzreje mlade goveje živine, kakor tudi vsake druge, je pa snaga. Lepa snaga je pol klaje. Potem se mora večkrat, najbolje vsaki dan gnoj iz hleva pokidati. Pri kmetih, kateri mislijo, da mora gnoj, če ima dober postati, po 3—4 dni pod živino ostati, in da mora vboga živina do kolen v lastnem blatu stati in se po njem va-ljati, se ni čuditi, če živino razne bolezni na-padajo. Tudi pri najboljši in obilni klaji v takih razmerah živina ne more lepa biti.

Morda kdo ugovarja, da ne more dosti nastelje priskrbeti, ako se dan na dan gnoj izpod živine izkidava. Temu se da odpoma-gati, ako se vsakokrat slama in druga nastelj z vilami lepo proti jaslom porine, in ko se je hlev pokidal, zopet pod živino nazaj dene in še nekaj suhe nove nastelje primeša, se da snaž-nost in nastelj oboje v ozir jemati, prvo ohrani-ti in z drugo varčno ravnati. Največi krav-jeki se morajo dan na dan izpod živine pospra-viti. Kdor tako ravna, bode vendar težek in dober gnoj imel živina leži na suhi nastelji in ostaja zdrava in lepa.

Nadaljna potrebna reč je lepo in prijazno ravnanje z živino. Paziti je treba tudi na to, da se pri teletih usji mrčes ne vgnjezdí in za-redi. Zato je dobro teleta tudi striči, v kar se poslužujejo konjskih škarij, t. j. škarij, s katerimi konje strižejo. Živinčeta dobijo svit-lejšo barvo in vidno prospevajo.

Hrana telet naj je do jednega leta tako močna, kolikor mogoče. Kdor tukaj skupuje, ta je na nepravem mestu varčen. Vsak, kdor mlado govejo živino vzreja, naj nikdar in ni-kakor ne skupuje s tako imenovano krepilno hrano. Živinčeta postanejo pri taki hrani bolj tenka, dobijo okrogel trebuh in za to tudi ni dobro mlada živinčeta z zeleno klajo krmiti. Govedar, ki na povedani način svojo živinico vzreja, bode tudi več veselja na ti stroki go-spodarstva doživel, on ji bode tudi od drugih strani več skrbi in pozornosti obračal in več dobička iz nje si naklanjal, kar mu bode po-magalo druge slabe dohodke s tem nadomestiti in si svoje stanje kolikor mogoče vzboljšati. Sploh je treba na živinorejo vso skrb in pozor-nost obračati.

Kako se nareja tekoči drevesni vosek.

Vzame se 8 kil kolofonija, 5½ kil terpe-tinovca, 2½ kil voska in 1½ kilo loja. Vse to se pri rahlem ognji raztopi in dobro pre-

mešava. Pozneje se celo v mrzlo vodo dene in za pest debele kepe iz nje jemljo in tako dolgo gnetejo, da vsaka rujavo barvo izgubi. Dobro prekuhani drevesni vosek ima prsteno žolto barvo.

Miši pokončati se priporoča žveplovi oglence. Napravijo se drobne kroglice iz časniškega papirja in potem z imenovano tekočino napojijo. Take kroglice se v mišje lukne spustijo in te zateptajo. Miši se potem v luknjah zadušijo. V Ameriki se to sredstvo proti skrčekom, zemeljskim vevericam, kuničem i. dr. z najboljšim uspehom porablja.

Sejmi. 17. jan. Kapela nad Brežicami, sv. Peter pri Radgoni, Petrovče, Tilmič pri Lipnici, 20. jan. Ernauf, Rodinsko, sv. Lenart, 21. jan. Teharje, 22. jan. Mozirje, 34. jan. Koprivnica, 25. jan. Studenice.

Dopisi.

Iz Maribora. Katoliška družba tukajšnjih gospá vsako leto nekaj stori o Božiči za ubogo deco; a letos je posebno srečo imela; nabrala je 352 fl. 52 kr. in z denarjem pri šolskih sestrah priredila lepo božičnico; 204 šolske deklice in 6 drugih sirot bilo je obdarovanih, za kar gre hvala pridnim gospám in blagim darovnikom. — Stari „kreisamt“ so danes po javni licitaciji prodavali, kupil ga je g. baron Goedel za 26.000 fl. Kaj bo s 4600 fl., katerih dr. Schmiderer ni iztirjal iz Seidelna, to se ne vé. — V Selnici bil je velik požar, kakor smo uže poročali. Sedaj dolžijo kočarja Jurija Lorbeka, da je baje on hrame užgal; mož je 47 let star, poln osepnicaštih peg v lici, nosi rudečo brado in je iz Selnice zbeagnol; žandarji ga iščejo.

Od sv. Martina na Pohorji. (Sad nemško-liberalnega ščuvanja.) IV. Tožbo zoper vrla žandarja odpošlje Anton Vrečko takoj v dveh prepisih, prvi c. kr. okrajnemu glavarju baronu Heinu, drugi c. k. ministerstvu za deželno brambo. V tožbi pravi, da sta žandarja brez vsega uzroka kot divja zverina napala Stefana Vrečkota in ga strašno mučila in davila, dalje sta žandarja pri sv. Martinu se vina napila, katero sta sama kupila in še drugi jima ponudili, ter se upijanila. Zaukazana stroga preiskava je pa pokazala, da je vse to bilo hudobno zlagano, zlasti je Ant. Vrečko sam bil, ki je po Antonu Tergleci žandarjema ponudil 1 liter vina, pa se ga niti dotakniti nista hotela. Mej preiskavo sta Stefan in Janez Vrečko bila izpuščena pa dobljeno svobodo porabila proti raznim pričam, naj bi svoje izpovedi pred sodnijo preklicale, ter sta pri tej priliki marsikaj obetala pa tudi grozila. (Dalje prihodnjič.)

Iz Ptuja. Pri prvi odborovi seji „Slovenskega pevskega društva“ so se enoglasno izvolili: G. Stanko Pirnat predsednik, dr. Franjo Gross podpredsednik, Ivan Stergar denarničar, Tomaž Romih arhivar in Tone Porekar tajnik. Zunanji odborniki in namestniki so bili že naznanjeni. Poverjenikov se je na razne okraje izvolilo 54, katerim se bode ta sklep pismeno naznanil. Za kapelnika se je začasno izvolil g. Jože Steinberger, učitelj glasbe in čitalnični pevovodja v Ptuj. Prihodnji veliki pevski zbor bode letošnje jesen v Celji. Pesmi se bodo v kratkem določile in potem razposlale. Treba je tedaj, da se udje, ki še hočejo to blago podjetje podpirati, o pravem času oglašajo. Omeniti je, da je od prvega pevskega zbora v Mariboru priraslo že nad 50 novih udov. Pustni čas je za nabiranje udov še primerno porabiti.

Iz Ptuja. Tukaj imamo dva trgovca, katerih zibela je v savinjski dolini tekla, namreč gg. Kolenca in Sadnika. Oba sta huda protivnika slovenskega naroda. G. Kolenc je najgorkejši podpiratelj nemškega šulvereina, v njegovi štacuni dobijo že otroci znake z nemškimi barvami na prsi priprežene. G. Sadnik pa denarno ta šulverein podpira; on sicer pravi, da je Slovenec, da pa zatega delj na strani te stranke ne stoji, ker ta stranka z duhovniki drži, in je tedaj klerikalna. Ta izgovor je vendar pišivi, ker ko so predlanskim namerali v Celji nek velikanski nemški shod imeti, je ta gospod precejšnjo svoto žrtvoval, akeravno to ni za mešnike šlo; tudi nemški šulverein podpira on za se in njegova gospa še posebej; tudi pri volitvah v deželni zbor, in v okrajni zastop je pogumno proti Slovincem glasoval za prenapeto nemško stranko. Naj ga tedaj gospodje duhovniki, kateri radi v njegovi štacuni kupujejo, enkrat na to nedoslednost opozorijo.

Od sv. Urbana blizu Ptuja. Pretečeno nedeljo sem prišel k štacunarju v Ptuj, da bi si tam nekaj obleke za zimo kupil, ali kaj zapazim pri bledem vatlarji (lodendienarji)? Zavratnik ali „holspintele“, ktereja je za svoj tenki vrat privezal imel, je iz samih prajzovskih barv (rudeče, črno in žolto) zešit imel. Ko to zapazim, skimam z glavo, in odidem ne da bi kaj kupil, saj še so v Ptuj tudi taki štacunarji, koji se nas kmetov ne norčujejo. Šel sem na to v štacuno gospoda Muršec-a Živkovega, kjer sem pošteno sprejet bil in tudi vse kar sem želel, za dober kup dobil. Vsled te skušnje pa rečem, da v svojem življenji ne grem več v tako štacuno, v kateri se z ubogih Slovencev norčujejo in katere gospodar zoper nas rogovili in črno-rudeče žolte „holspintelce“ ima.

Od sv. Bolfanka v ljutomerskih gor. Due 5. t. m. šel je viničar Boštjan Tučič s svojim sinom in še enim pomagačem v jutro v